

סכין
לנהרות
כתבי רבינו
אליעזר פאפו
דע"א, מוד"ס
"פלא יועץ"
ועוד

אורות פלא

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לְקַט דְרוּשִׁים וּמֵאמְרֵי מוֹסֵר, שְׁנַלְקָטוּ מֵתוֹךְ סִפְרָיו

פְּרֻשֶׁת שְׁמִינֵי תִשְׁב"ד

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו ויגרא אליכם כבוד ה' (ט ו)
אפשר שבא לרמוז למה שכתבו המקובלים טעם לכריאת העולם הוא כדי שתהיה
הבחירה ויהיה שכר וענש, ועל ידי זה יאכלו הנשמות מיגיע כפם ויזכו לחיות נעם ה'
מה שאין בן מאן דאכיל דלאו דיליה בהיל לאסתבולי באפיה [-המקבל מאחרים בוש
הוא להסתכל בפניהם] (עי' ירושלמי ערלה פ"א ה"ג). ועל פי זה פרשתי "זה הדבר"
הוא כריאת העולם, כמו שנאמר (תהלים לג ו) "בדבר ה' שמים נעשו", הסבה היא
"אשר צוה ה' תעשו", והם תורה ומצוות אשר בהם תזכו "ויגרא אליכם כבוד ה'", ואל
תבהל לאסתבולי באפיה.

אך מענין ובור מקנה מים יהיה טהור ונוגע בנבלתם יטמא. (יא לו)
אפשר לפרש, והיה בהניח בי העקר הגדול לקיום הדת הוא שכל אשר חננו ה' להיות
נמנה עם החכמים שיהיה זריז וזהיר בכל דקדוקי תורה ודקדוקי ספרים. כי מקלקלתא
לפי ומורים התרא לעצמם, ותולים עצמם באיך גדול, ואפלו כל רוחות שבעולם אין
מזיזים אותו מדעתו, וכל האסורים דומים עליו כמישור.

וזה אמרו "אך" גדול גונח ויוצא מן הלב, כמו שפרש"י על פסוק (בראשית ז כג)
"וישארו אך נח", והוא על דבר גדול והקרחי מאה, והוא "מענין ובור מקנה מים",
שהתורה נמשלה למים (תענית ז), או מענין המתגבר (אבות פ"ב מ"ח), או בור סיד
שאינו מאבד טפה (שם), באיזה אופן שיהיה שהוא מקנה מים שנגוס תורה בתוך מימיו,
"יהיה טהור" מקל נדנדו אסור. ולמה? "נוגע בנבלתם יטמא", העברות מכניס לנבלה
מסרחת, כמו שאיתא בזהר הקדוש (ח"ג כה:): על פסוק (דברים כא כג) "לא תליו נבלתו"
על העץ, שאם נוגע בעברות יטמא, הוא חלי המדבק, שטמא ומטמא ואחרים למדין
הימנו, ונמצא שם שמים מתחלל. ולכן צריך זהירות גדול לעשות טוב, כדי שממנו
יראו וכו' יעשו.

ויאמר אל אהרו קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה תמימים והקרב לפני ה'.
ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים
לעולה. (ט ב-ג)

נראה לפרש על פי מה שאמרו (כבא מציעה קז): קשט עצמך ואחר כך קשט
אחרים. ובא הכתוב לרמוז כמה שצריך לקשט עצמו תחלה ואחר כך לקשט אחרים,
והוא אמרו "ויאמר אל אהרו" הוא התלמיד חכם העוסק ברנה של תורה, והוא
המוכיח לעם ותורה ובקשו מפייהו. "קח לך" במנהג אצלה, "עגל" לשון מהירות,
כמו בעגלא ובזמן קריב, להיות "בן בקר", בן מבקר ומחפש "לחטאת" ותפשפש
במעשיו, כדכתיב (איכה ג מ) "נחפשה דרכינו", "ואיל לעולה" לשון חזק, כמו
"אילתי לעורתי חושה" (תהלים כב ב), שתתחזק להיות עולה במעלות תורה
ומעשים טובים. "תמימים" בלי מום, ובזה "והקרב" לאחרים "לפני ה'". "ואל בני
ישראל תדבר" ותוכיח אותם "לאמר", "קחו" בדעתכם "שעיר עזים לחטאת",
שיעור העוונות מה שהוא החטאת, עבד מורד ברבו אשר גמלנו כל טוב ומקיעים
אותו בפניו. "ועגל וכבש", תמחרו להיות כובש את יצרכם עד גדר שתהיו "בני שנה
תמימים", ככן שנה תמימים בלא חטא (עי' יומא כב:), ועל ידי זה "לעולה", תזכו
להיות עולים במעלות.

ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה
תמימים לעולה. ושור ואיל לשלמים לזבח לפני ה' ומנחה בלילה בשמן בי
היום ה' נראה אליכם. (ט ג-ד)

אפשר שבא לרמוז כמה גדלה מעלת הענוה, וכמה צריך להתחזק לקנותה. אמרו
רבתינו זכרונם לברכה (יומא כג:) כל המעביר על מדותיו, מעבירין לו על כל
פשעיו. ואמר הכתוב (תהלים נא יט) "זבחי אלקים רוח נשברה". ואמר הכתוב
(עפ"י ישעיה נז טו) "אני את דבא", והוא ההפך מבעל גאון שאמרו רבתינו זכרונם
לברכה (סוטה ה.) שהקדוש ברוך הוא אומר עליו אין אני והוא יכולים לדור באחד.
ואפשר שזה בא לרמוז הכתוב "ואל בני ישראל תדבר לאמר" דבר הקרחי וצריך
מאה, והוא "קחו שעיר עזים לחטאת", "שעיר" אותיות עשיר, "עזים" לשון עזות,
"ועשירי יענה עזות" (משלי יח כג), ואתם קחו בדעתכם מה שעשיר יענה עזות
ודברים קשים בגדים, זה יועיל לכם "לחטאת", לכפר חטאת. ואפלו אם לפי שעה
יתחמם לבבו להשיב חורפו דבר, "ועגל וכבש" תמחרו לכבש יצרכם, ועל ידי זה
תהיו "בני שנה תמימים", ככן שנה בלא חטא (עי' יומא כב:), ועוד תרויחו "לעולה"
שתעלו במעלות, דמאן דאיהו זעיר איהו רב (זוהר ח"ג קסח.), ומפני זה "ושור",
אתם תהיו סובלים בשור לעל, "ואיל" תתחזקו "לשלמים" להרבות שלום, ועוד
תרויחו כי מעלה אני עליכם "לזבח לפני ה'", כאלו הקרבתם קרבן, זבחי אלקים רוח
נשברה (סוטה ה:), "ומנחה בלילה" כאלו הקריב מנחה, "בשמן" על ידי היותך
נח פשמן. ועוד תרויחו "כי היום ה' נראה אליכם", כי שכינה עמכם באמור
אני את דבא.

וישמע משה וייטב. (י כ)

הוזה ולא בוש לומר לא שמעתי. (רש"י)

אין אדם בעולם שלא יטעה, במאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קטז, יא) כל האדם כוזב. ואינו בוש לאדם לומר שטעה, אבל להיות מחזיק בטעותו ולומר שלא טעה, זהו בוש ובלמה. ממה נפשך, אם אינו מכיר בטעותו, נמצא שהוא טפש ובער כמו שפרשו על פסוק (שם עג, כב) ואני בער ולא אדע. פרוש לא אדע שאני בער, אז בהמות, תרתי הייתי. ואם הוא מכיר בטעותו, והוא בוש להודות רוצה להחזיק בטעותו, הרי זה מוסיף אגל וכלמה על בשותו, כי נכרי דברי אמת, שהוא רוצה להחזיק בטעותו במשאות שוא ומדוחים, וכל השומע יצחק לו ויכיר רע מדתו, אבל הוא סובר, שבני אדם אינם יורדים לסוף דעתו ושיוכל להטעותם בדבריו.

וגם זו מדה רעה היא באדם, שהוא חכם בעיניו יותר מכל אדם, על זאת יחקרו שו השומעים למה מחזיק אותם נמשל בהמות, ולמה יש לו מדה רעה זו להחזיק בטעותו. אבל מודים דרבנן הינו שבהיהו. ומי לנו גדול ממושה רבנו עליו השלום, וכתוב (ויקרא י, כ) וישמע משה וייטב בעיניו. הוזה ולא בוש. וכן מצוינו איתנים מוסדי ארץ, שהיו דורשים ברבים ואומרים, דברים שאמרתי בפניכם טעות הם בידי (שבת סג). ואפלו אם נראה לו בוש להודות, מוטב שיבוש בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא.

ולא לחנם קבעו לנו בתפלה לומר בכל יום, לעולם יהא אדם ירא שמים וכו' ומודה על האמת, שדבר זה הוא דבר המסור ללב וצריך יראת שמים, ועל כל פנים נכריים דברי אמת ולמראה עיניו ישפט אדם מי הוא זה שאינו מודה על האמת, ואין ראוי לשא ולתן עמו בהלכה, ואם דומה למלאך ה' אז תורה יבקשו מפיהו (מו"ק יז). לכן יהא אדם ירא שמים ומודה על האמת, לכבוד ה' אל אמת.

הכון לקראת אלוקיך ישראל

ורגיל עצמו לפנות ערב ובקה, שהוא זריזות ונקיות (רמ"א או"ח ב ו), ומביא לידי קדשה (ע"ז כ). ואל ירע בעיני התלמיד חכם אם קמעט בלמודו בשביל כך, כי מה לנו מזמן אם לא לעשות הטוב והישר בעיני אלהים, ואיך יקרב לשרת את ה' בגוף מלא צואה, הלא קתיב (תהלים קג, א): "כרבי נפשי וכו' וכל קרבי את שם קדשו", ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (תענית יא): לעולם יראה אדם אפלו קדוש שרוי בתוך מעיו, דכתיב (הושע יא, ט): "בקרבה קדוש".

ולכן יש לזהר שלא לומר אפלו ברבות השחר עד שיבדק גופו. ואמרו בש"ס (ברכות יד:) הרוצה שיקבל עליו על מלכות שמים שלמה, יפנה וישל דיו, ויגיה תפילין, ויקרא קריאת שמע ויתפלל, וזהו קבלת על מלכות שמים שלמה. ויש סוד גדול לפנות קודם תפלה, ולכן ישתדל מאד לפנות קודם תפלה, אפלו כל שהוא על ידי הדחק.

וגם לענין תפלה צריך לזהר מאד שלא יהא גופו מלא צואה, כי הפליג מאד בעונשו בספר הקדוש ראשית חקמה (שער הקדושה פט"ו) לפי סידן של דברים, שהוא מערב קודש בחול. וכתבו המקבלים (שער המצוות סו"פ שמיני), שהיות הגוף מלא צואה הוא מונע גדול לקהלת המחשבות, באופן שמי שהוא בעל נפש ורוצה לידבק בקונו צריך לזהר מאד שיהא גופו נקי כל שעה.

וזה מועיל גם כן לקריאות הגוף, כדמוכח בש"ס (ברכות נה). באותה מטרונייתא שאמרה לרבי יהודה ברבי אלעאי פניו דומים למגדלי חזירים ולמלני ברבית, והשיבה תרנוניהו אסירי לו, אלא עשרים וארבעה פתי כסאות יש מביתי לבית המדרש, ובדיקנא נפשאי ככולהו.

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישרות ערוכות על סדר עניני התפילה וכוונותיה סדר אכילה, סדר משא ומתן וסדר הנהגת יום השבת מלוכטים ומנוקדים מספרי רבינו אליעזר פאפו זיע"א "חסד לאלפים" ו"בית תפילה"

לעיוני נשמת

הרב יצחק בן שולמית חיה מזרחי זצ"ל נלב"ע כ"ח אדר תשע"ה מסר נפשו על חינוך ילדי ישראל והעמיד תלמידים הרבה

